

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 9. decembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 201/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Kriminālprocesa likuma 361. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 92. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no viņa pamattiesību aizskāruma rašanās brīža – [datums];

1.2. noteikt pagaidu noregulējumu, ar kuru līdz Satversmes tiesas sprieduma pieņemšanai tiktu apturēta apstrīdētās normas darbība, noteikta obligāta aresta pārskatīšanas sēde ar Pieteikuma iesniedzēja uzklaušīšanu Rīgas apgabaltiesā vai noteikts pienākums Ģenerālprokuratūrai maksāt viņam procentus par arestētajiem naudas līdzekļiem vai atbrīvot daļu no arestētajiem naudas līdzekļiem;

1.3. atjaunot Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, atceļot arestu un nosakot par pienākumu atgriezt viņa likumīgos līdzekļus;

1.4. aizsargāt visas personas Latvijā no līdzīgas patvaļas nākotnē.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Lai nodrošinātu procesuālo izdevumu un cietušajam nodarītā kaitējuma kompensācijas piedziņu, iespējamo noziedzīgi iegūtas mantas atdošanu pēc piederības īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, iespējamo noziedzīgi iegūtas mantas vai ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju un arī iespējamo mantas konfiskāciju kā papildsodu, kriminālprocesā uzliek arestu mantai. Arestu mantai var uzlikt, lai nodrošinātu iespējamo mantas īpašās konfiskācijas aizstāšanu Krimināllikumā noteiktajos gadījumos, kā arī lai nodrošinātu tādas mantas piedziņu, kuras izcelsme ir noziedzīga nodarījuma atklāšanai izmantoti valsts līdzekļi.”

3. Atbilstoši Satversmes 85. pantam Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas atbilstība Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā minētais prasījums saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu ir piekritīgs Satversmes tiesai. Savukārt šā lēmuma 1.4. apakšpunktā norādītais lūgums ir saistīts ar prasījumu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmei, tādēļ tas ir izlemjams, izskatot lietu pēc būtības.

Satversmes tiesai nav piešķirta kompetence atcelt amatpersonu pieņemtus lēmumus, kā arī noteikt tām konkrētus pienākumus. Līdz ar to šā lēmuma 1.3. apakšpunktā norādītais prasījums nav piekritīgs Satversmes tiesai.

4. Personai, iesniedzot konstitucionālo sūdzību, jāievēro Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

Pamatojoties citstarp uz apstrīdēto normu, ar procesa virzītāja – prokurora – [datums] un [datums] lēmumiem, kurus apstiprinājis izmeklēšanas tiesnesis, Pieteikuma iesniedzēja naudas līdzekļiem tika uzlikts arests. Savukārt ar [datums] lēmumu konkrētais kriminālprocess apturēts uz nenoteiktu laiku. Pieteikuma iesniedzējs [datums] vērsās pie procesa virzītāja ar pieteikumu par mantas aresta

atcelšanu, ko procesa virzītājs ar [datums] lēmumu noraidīja. Pieteikuma iesniedzējs par minēto lēmumu iesniedza sūdzību, kas ar amatā augstāka prokurora [datums] lēmumu tika noraidīta. Minētais lēmums nav pārsūdzams.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma pārkāpj Satversmes 1. pantā ietvertu tiesiskās noteiktības principu, jo nav skaidrs, kuras personas mantai var uzlikt arestu un kuram ir jāpierāda arestētās mantas likumīgums. Tāpat tā nenodrošinot vairākas tiesībās uz taisnīgu tiesu ietilpstošās procesuālās garantijas, kā arī nesamērīgi ierobežojot Pieteikuma iesniedzēja rīcībspēju ar viņam piederošajiem naudas līdzekļiem. Tādējādi esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā un 105. panta pirmajos trīs teikumos ietvertās pamattiesības.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību vienīgi tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs pamattiesību aizsardzības mehānisms (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Gadījumā, kad pamattiesības tiek aizskartas ar tiesību normu piemērošanas aktu, personai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju pārsūdzēt tiesību normu piemērošanas aktu, ar kura starpniecību tiesību norma ir aizskārusi personas pamattiesības. Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir nodrošināt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, vispirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību normu interpretācijas un piemērošanas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 339. panta otrajai daļai prokurora lēmumu var pārsūdzēt desmit dienu laikā no lēmuma kopijas vai paziņojuma par pieņemto lēmumu saņemšanas dienas. Arī pieteikumam pievienotajos lēmumos par aresta uzlikšanu mantai ir norādīts, ka šos lēmumus desmit dienu laikā no to kopiju saņemšanas dienas Pieteikuma iesniedzējs bija tiesīgs pārsūdzēt Rīgas

apgabaltiesā. Taču no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav konstatējams, ka Pieteikuma iesniedzējs būtu izmantojis viņam paredzētās tiesības pārsūdzēt procesa virzītāja lēmumus par aresta uzlikšanu mantai. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Pieteikumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējs [datums] vēršās pie procesa virzītāja ar pieteikumu par mantas aresta atcelšanu. Šis process noslēdzās ar amatā augstāka prokurora [datums] lēmumu, kas nav pārsūdzams. Tādēļ Pieteikuma iesniedzējs esot izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Tomēr no pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu ir radījis tieši apstāklis, ka viņa naudas līdzekļiem ar procesa virzītāja lēmumiem ir ticis uzlikts arests, nevis apstāklis, ka mantas arests konkrētu iemeslu dēļ vēlāk nav ticis atcelts. Tādējādi vēršanās pie procesa virzītāja ar pieteikumu par mantas aresta atcelšanu konkrētajā gadījumā nav uzskatāms par vispārējo tiesību aizsardzības līdzekli ar apstrīdēto normu radītā Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskāruma novēršanai.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

5. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (ieteikums Nr. 201/2025).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa